

نویسنده: وجی پراشاد (Vijay Prashad).
منبع و تاریخ نشر: نیوز کلیک «2022-05-28».
برگردان: پوهندوی دوکتور سیدحسام «مل».

جنگ ناتو در لیبی اولین عملیات نظامی بزرگ آن در آفریقا بود، اما اولین ردپای نظامی اروپا در این قاره نبود.

NATO's war in Libya was its first major military operation in Africa, but it was not the first European military footprint on the continent.

تصویر با احترام ویا با تواضع: وزارت دفاع

نگرانی از گسترش سازمان پیمان آتلانتیک شمالی (ناتو) به سمت مرزهای روسیه یکی از دلایل جنگ کنونی در اوکراین است. اما این تنها تلاش ناتو برای توسعه نیست، یک سازمان یا پیمانی که در سال «1949» توسط ایالات متحده ایجاد شد تا قدرت نظامی

و سیاسی خود را بر اروپا نشان دهد و یا تحکیم نماید؛ این سازمان در سال 2001، عملیات نظامی "خارج از منطقه" را در **افغانستان** انجام داد که 20 سال به طول انجامید و همچنان **نا تو** در سال 2011، - به اصرار فرانسه - **لیبی** را بمباران کرد و دولت آن را سرنگون ساخت. عملیات نظامی **نا تو** در افغانستان و لیبی مقدمه بحث در مورد "**ناتوی جهانی**" بود، پروژه ای برای استفاده از اتحاد نظامی **نا تو** فراتر از تعهدات منشور خود از دریای چین جنوبی تا دریای کارائیب.

جنگ **نا تو** در **لیبی** اولین عملیات نظامی بزرگ آن در آفریقا بود، اما اولین ردپای نظامی اروپا در این قاره نبود. پس از قرن ها جنگ استعماری اروپا در آفریقا، پس از جنگ جهانی دوم، دولت های جدیدی ظهور کردند تا بر حاکمیت خود تأکید کنند. بسیاری از این کشورها - از **غنا تا نراندیا** - از ورود مجدد نیروهای نظامی اروپایی به این قاره امتناع کردند، به همین دلیل است که این قدرت های اروپایی مجبور به ترور و کودتای نظامی برای مسخ دولت های طرفدار غرب در منطقه شدند. این امر باعث ایجاد پایگاه های نظامی غربی در آفریقا شد و به شرکت های غربی آزادی عمل برای بهره برداری از منابع طبیعی این قاره داد.

عملیات اولیه **ناتو** در لبه آفریقا باقی ماند و دریای مدیترانه خط مقدم اصلی آن بود. **نا تو** در سال 1951 نیروهای متفقین اروپای جنوبی (AFSOUTH) را در **نا پل** تأسیس کرد و سپس در سال 1952 نیروهای متفقین مدیترانه (AFMED) را در مالت در سال 1952 تأسیس کرد. جایی که آنها می توانستند در قاره آفریقا مداخله نظامی کنند. پس از جنگ شش روزه در سال 1967، کمیته برنامه ریزی دفاعی **نا تو**، که در سال 2010 منحل شد، نیروی دریایی مدیترانه (NOCFORMED) را ایجاد کرد تا بر کشورهای طرفدار شوروی - مانند **مصر** - و دفاع از پادشاهی ها فشار بیاورد. شمال آفریقا (**ناتو** نتوانست از کودتای ضد امپریالیستی 1969 جلوگیری کند که سلطنت را در **لیبی** سرنگون کرد و سرهنگ **معمر قذافی** را به قدرت رساند؛ دولت **قذافی** به زودی پس از آن پایگاه های نظامی ایالات متحده را از کشور بیرون کرد).

پس از پیوستن **نا تو** به جنگ ایالات متحده در **افغانستان**، گفتگوها در **مقرنا تو** در مورد عملیات "خارج از منطقه" به طور فزاینده ای انجام شد. یکی از مقامات ارشد ناتو در سال 2003 به من گفت که ایالات متحده "اشتیاق استفاده از **نا تو**" را در تلاش خود برای نمایش قدرت در برابر دشمنان احتمالی ایجاد کرده است. دو سال بعد، در سال 2005، در آدیس آبابا، اتیوپی، **ناتو** شروع به همکاری نزدیک با اتحادیه آفریقا (AU) کرد. اتحادیه آفریقا که در سال 2002 تشکیل شد و "جانشین" سازمان وحدت آفریقا بود، برای ایجاد یک ساختار امنیتی مستقل تلاش کرد. فقدان یک نیروی نظامی قابل دوام به این معنی بود که اتحادیه آفریقا اغلباً برای کمک به غرب متوسل می شد و از **نا تو** می خواست در پشتیبانی لجستیکی و حمل و نقل هوایی برای مأموریت حفظ صلح خود در سودان کمک کند.

در کنار **ناتو**، ایالات متحده ظرفیت نظامی خود را از طریق فرماندهی ایالات متحده در

اروپا (EUCOM) که بر عملیات این کشور در آفریقا از سال 1952 تا 2007 نظارت داشت، به کار گرفت. پس از آن، **ژنرال جیمز جونز**، رئیس EUCOM از سال 2003 تا 2006، فرماندهی آفریقای ایالات متحده را تشکیل داد (AFRICOM) در سال 2008، که مقر آن در **اشتونگارت**، آلمان بود، زیرا هیچ یک از 54 کشور آفریقایی حاضر به دادن خانه یا مقر به آن نبودند. عملیات **نا تو** در قاره آفریقا از طریق AFRICOM آغاز شد.

لیبی و چارچوب ناتو برای آفریقا

جنگ **ناتو** علیه **لیبی** پویایی روابط بین کشورهای آفریقایی و غرب را تغییر داد. اتحادیه آفریقا نسبت به مداخله نظامی غرب در منطقه محتاط بود. در 10 مارس 2011، شورای صلح و امنیت اتحادیه اروپا کمیته ویژه به سطح عالی در مورد لیبی را تشکیل داد. اعضای این کمیته شامل **دکتر ژان پینگ**، رئیس وقت اتحادیه اروپا و سران پنج کشور آفریقایی - رئیس جمهور سابق موریتانی، **محمد ولد عبدالعزیز**، رئیس جمهور جمهوری کنگو، **دنيس ساسو نگو سو**، رئیس جمهور سابق مالی، **آمادو تومانی توره**، رئیس جمهور سابق مالی بودند. **جیکوب زوما** از آفریقای جنوبی و **یووری موسوینی**، رئیس جمهور اوگاندا - که قرار بود به **طرابلس**، **لیبی** پرواز کنند و بلافاصله پس از تشکیل کمیته، بین دو طرف جنگ داخلی **لیبی** مذاکره کنند. شورای امنیت سازمان ملل اما از ورود این ماموریت به کشور جلوگیری کرد.

دکتر روهاکانا روگوندا، نماینده دائمی اوگاندا در سازمان ملل متحد در آن زمان، در نشست بین کمیته عالی سطح عالی **لیبی** و سازمان ملل متحد در ژوئن 2011، گفت: «مست و مستی برای برخی از بازیکنان غیرعادلانه است. برتری فن آوری و شروع به فکر کردن آنها به تنهایی می تواند مسیر تاریخ بشر را به سمت آزادی برای کل بشر تغییر دهد. مطمئناً هیچ گروهی از دولت ها نباید فکر کنند که می توانند هژمونی بر آفریقا را از نو خلق کنند.» اما این دقیقاً همان چیزی است که کشورهای **نا تو** شروع به تصور کردند.

در دسامبر 2014، وزرای خارجه کشورهای عضو **نا تو** اجرای این طرح را بررسی کردند و بر "تهدیدات ناشی از همسایگی جنوبی ما، خاورمیانه و شمال آفریقا" تمرکز کردند و چارچوبی را برای مقابله با تهدیدها و چالش های پیش روی جنوب ایجاد کردند. گزارشی از رئیس سابق مجمع پارلمانی **نا تو**، **مایکل آر. ترنر**. دو سال بعد، در نشست سران **نا تو** در **ورشو** در سال 2016، رهبران **نا تو** تصمیم گرفتند همکاری خود را با اتحادیه آفریقا افزایش دهند. آنها "از تعهد نظامی قوی متحدان در منطقه ساحل-صحرا استقبال کردند." برای تعمیق این تعهد، **نا تو** یک نیروی آماده باش آفریقایی ایجاد کرد و روند آموزش افسران در نیروهای نظامی آفریقا را آغاز کرد.

در همین حال، تصمیم اخیر برای بیرون راندن ارتش **فرانسه** ریشه در حساسیت عمومی رو به رشد این قاره در برابر تهاجم نظامی غرب دارد. پس جای تعجب نیست که بسیاری از کشورهای بزرگتر آفریقایی از پیروی از موضع واشنگتن در مورد جنگ با اوکراین

امتناع کردند و نیمی از کشورها یا به قطعنامه سازمان ملل برای محکوم کردن روسیه (که شامل کشورهای ما نند الجزایر، آفریقای جنوبی، آنگولا و اتیوپی می شود) ممتنع یا علیه آن رای دادند. **سیریل رامافوزا**، رئیس جمهور آفریقای جنوبی گفت که کشورش متعهد به پیشبرد حقوق بشر و آزادی های اساسی نه تنها مردم خودمان، بلکه برای مردم فلسطین، صحرای غربی، افغانستان، سوریه و سراسر آفریقا و جهان است.

” تحقیر حماقت های غرب – **ونا تو** – از جمله قراردادهای تسلیحاتی با **مراکش** برای تحویل صحرای غربی به پادشاهی و حمایت دیپلماتیک از اسرائیل در ادامه رفتار آپارتایدی خود با فلسطینی ها، خشم غرب را نسبت به رویدادهای اوکراین متضاد می کند. شواهد این ریاکاری هنگام خواندن زبان خیرخواهانه غرب در مورد گسترش **نا تو** در آفریقا به عنوان یک هشدار عمل می کند.

..... **با تقدیم احترامات «2022-05-29»**